

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**77-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

16 травня – 22 травня 2025 р.

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ, В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Фінансова стабільність банківського сектору є визначальною умовою для збереження економічної керованості держави, особливо в умовах воєнного стану. У цей період на фінансову систему припадає підвищене навантаження, оскільки банки не лише виконують звичні функції з обслуговування бізнесу та населення, а й виступають інструментом державної підтримки стратегічних напрямів економіки, забезпечують платоспроможність бюджетної сфери, а також каталізують міжнародну допомогу. Воєнний стан ускладнює операційну діяльність банків: порушується логістика, обмежується доступ до офісів, спостерігаються коливання довіри населення до банківської системи, посилюються ризики неплатежів, а ринки капіталу стикаються з обмеженням доступу до ресурсів. У таких умовах питання збереження фінансової стійкості набуває критичної ваги не лише для виживання банків як окремих інституцій, а й для стабільності всієї економіки країни.

Ключову роль у підтримці банківського сектору в таких умовах відіграє Національний банк України, який вживає низку антикризових заходів. Йдеться передусім про оперативне забезпечення ліквідності банків шляхом рефінансування, пом'якшення нормативних вимог щодо формування резервів, а також тимчасове послаблення валютного регулювання. Окрім цього, важливим чинником є комунікаційна політика НБУ, спрямована на збереження довіри до банків та уникнення панічних настроїв серед вкладників. Варто наголосити, що одним із головних досягнень регулятора в умовах війни є збереження операційної стійкості платіжної системи, що дозволяє здійснювати міжбанківські перекази, транзакції з картками, а також фінансування оборонних потреб та соціальних витрат у стабільному режимі.

Особливу увагу у воєнний період необхідно приділяти державним банкам, оскільки саме вони часто стають базовими інституціями для виконання фінансових програм уряду. Державні банки беруть участь у реалізації програм пільгового кредитування бізнесу, виплат соціальної допомоги, субсидій, пенсій, а також фінансуванні оборонної промисловості. Водночас, попри підтримку з боку держави, саме державні банки піддаються найбільшим навантаженням і потребують гнучкої політики ризик-менеджменту, зміцнення капіталу, а також цифрової трансформації, яка забезпечує надійність роботи в умовах обмеженого доступу до фізичної інфраструктури. Перевагою таких банків є

гарантована підтримка уряду, однак на практиці це не звільняє їх від викликів, пов'язаних із невизначеністю макросередовища, ризиком дефолтів з боку клієнтів і обмеженістю довгострокових джерел фінансування.

Фінансова стабільність банків визначається не лише здатністю підтримувати ліквідність і капітал, а й ефективністю ризик-менеджменту. Під час воєнного стану банки змушені переглядати кредитні портфелі, реструктуризувати заборгованість клієнтів, вводити кредитні канікули, адаптувати умови обслуговування позик до поточних реалій. При цьому ключовим завданням стає не лише мінімізація збитків, а й збереження відносин з надійними позичальниками, які здатні відновити діяльність після завершення бойових дій. Банки, що успішно реалізують антикризові стратегії, поступово зміцнюють власні позиції, формуючи репутаційний капітал, що буде визначальним у післявоєнний період.

На завершення слід зазначити, що фінансова стабільність банківського сектору в умовах воєнного стану – це не лише технічна здатність функціонувати в обмежених умовах, а й показник загальної стійкості економіки. Ефективна взаємодія між регулятором, урядом та банками, швидке прийняття рішень, прозора звітність, а також підтримка з боку міжнародних партнерів – усе це створює фундамент для збереження довіри до фінансової системи. Успішне проходження кризового періоду відкриває перед банківською системою нові можливості – зокрема, зміцнення на внутрішньому ринку, зростання ролі цифрових сервісів, підвищення інституційної спроможності та глибше інтегрування в європейське фінансове середовище.

Література:

1. Бортніков Г. П., Любіч О. О., Гладких Д. М. Державні банки в умовах воєнного стану: ключові проблеми та заходи реагування // *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 67–91.
2. Возняк Г. М., Дмитрик О. В. Фінансова стабільність та напрями її зміцнення: кейс для України в умовах війни // *Світ фінансів*. 2022. № 2(71). С. 70–80.
3. Садура О. Б., Підгайна А. А. Фінансова стійкість банківської системи України в умовах війни // *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Т. 8, № 4. С. 24–29.
4. Вовченко О. С., Єгоричева С. Б. Фінансова стабільність банків в умовах динамічного макроекономічного середовища: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2021. 233 с.
5. Онищенко В.О., Довгаль Ю.С., Тітович В. Стан та особливості формування ліквідності комерційних банків України у сучасних умовах. *Фінансовий простір*. 2015. № 1. С. 204-2011. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2015_1_28.
6. Довгаль Ю.С., Гребінь О.М. Оцінка ефективності управління ліквідністю на рівні комерційного банку. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2011. № 1. С. 34–39.
7. Худолій Ю.С. Особливості сучасної концепції управління капіталізацією банків в Україні. *Економіка і регіон: наук. вісн. Полтава: ПолтНТУ*, 2015. № 4 (53). С. 129–136.